

samengevat.nl

NIEUW
Sluit volledig aan
op het examen-
programma

samen gevat }

havo/vwo

Nederlands 3F/4F

ThiemeMeulenhoff

samengevat.nl

samen gevat }

havo/vwo **Nederlands 3F/4F**

J. van Nassau

Auteur

J. van Nassau

Eindredactie

Esmeralda de Leeuw

Paul Merx

Beeld

www.shutterstock.com

www.bikester.nl

Vormgeving

Criterium, Arnhem

Opmaak

PPMP Prepress, Wolvega

Omslagfoto

Getty Images /

MaestroBooks

Over ThiemeMeulenhoff

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt zich van educatieve uitgeverij tot een learning design company. We brengen content, leerontwerp en technologie samen. Met onze groeiende expertise, ervaring en leeroplossingen zijn we een partner voor scholen bij het vernieuwen en verbeteren van onderwijs. Zo kunnen we samen beter recht doen aan de verschillen tussen lerenden en scholen en ervoor zorgen dat leren steeds persoonlijker, effectiever en efficiënter wordt.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 06 64187 5

Derde druk, eerste oplage, 2022

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2022

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO₂-neutraal geproduceerd. Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk. Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.

Voorwoord

In deze **Samengevat** worden de leerstof en vaardigheden voor het examen Nederlands besproken, gebaseerd op het examenprogramma Nederlandse taal en literatuur havo/vwo en op de referentieniveaus 3F en 4F. De informatie is geschikt voor alle havo-, vwo- en gymnasium-leerlingen.

De domeinen die worden getoetst in het centraal examen (CE) en in de schoolexamens (SE) zijn leesvaardigheid, mondelinge taalvaardigheid, schrijfvaardigheid, argumentatieve vaardigheden en literatuur. Omdat het correct toepassen van de Nederlandse taal het examenresultaat mede bepaalt, is er in deze **Samengevat** Nederlands ook een hoofdstuk opgenomen met informatie over spelling, stijl en grammatica.

Per domein wordt de theorie kort behandeld. Je krijgt handige tips hoe je je kunt voorbereiden op het examen en hoe je het examen het beste kunt aanpakken. Aan het eind van de hoofdstukken *Leesvaardigheid*, *Schrijfvaardigheid* en *Mondelinge taalvaardigheid* zijn voorbeeld-examens opgenomen.

Samengevat Nederlands kun je naast iedere methode gebruiken.

Wil je ook nog oefenen met examenopgaven voor je centraal examen? Gebruik dan de **Examenbundel** Nederlands havo of vwo. Vraag je docent hiernaar of bestel rechtstreeks op examenbundel.nl.

Voor reacties, zowel van leerlingen als docenten, houden wij ons graag aanbevolen. Ga naar samengevat.nl/contact.

Amersfoort, juli 2022

Hoe werk je met deze **Samengevat**?

Zoeken in dit boek

In de inhoudsopgave vind je een algemene indeling van de leerstof. Aan het begin van elk hoofdstuk staat een gedetailleerde inhoudsopgave die je snel op de juiste plek brengt. Als je alleen een onderwerp of begrip zoekt, kun je achter in de begrippenlijst of in het register zoeken en op die manier op de juiste plek in het boek terechtkomen.

Beschrijving per onderwerp

Het boek is verdeeld in hoofdstukken. Binnen deze hoofdstukken worden de bijbehorende onderwerpen kernachtig besproken. Daarbij zijn veel voorbeelden gegeven. Je kunt ze gemakkelijk herkennen aan de achtergrondkleur.

Havo en vwo

Voor Nederlands is het examenprogramma voor havo en vwo vrijwel identiek. Alleen bij literatuur is er sprake van een klein verschil. In de referentieniveaus 3F en 4F wordt in de taakuitvoeringen beschreven wat leerlingen moeten kennen en kunnen. Over het algemeen worden aan vwo-leerlingen hogere eisen gesteld dan aan havoleerlingen. In deze **Samengevat** zijn de relevante verschillen in de taakuitvoeringen per domein aangegeven, met name in de examenparagrafen. Je kunt daar ook specifieke informatie over het examen vinden.

Tips voor bij het examen

In elk hoofdstuk staan tips voor bij het examen. Neem deze goed door. Ze helpen je bij de voorbereiding op je examen Nederlands.

De auteur en de uitgever wensen je veel succes met de voorbereiding op het examen!

Inhoud

Leesvaardigheid	7
1 Algemene kenmerken	8
2 Woorden en zinnen	14
3 De opbouw van een tekst	16
4 Tekstsoorten	25
5 Argumentatie	28
6 Het examen Leesvaardigheid	41
Schrijfvaardigheid	51
1 Informatie zoeken en verwerken	53
2 Vaardigheden bij je onderzoek	59
3 De opbouw van een tekst	64
4 Schrijfopdrachten	70
5 Correspondentie	76
6 Het examen Schrijfvaardigheid	80
Mondelinge taalvaardigheid	87
1 Algemene kenmerken	88
2 Presenteren	90
3 Gesprekken voeren	101
4 Groepsgesprekken	102
5 Informatie uitwisselen in tweegesprekken	109
6 Het examen Mondelinge taalvaardigheid	113
Literatuur	121
1 Algemene kenmerken	122
2 Verhaaltechniek	124
3 Verhaalsoorten	135
4 Poëzie	141
5 Dramatiek	151
6 Beeldspraak en stijlfiguren	154
7 Het examen Literatuur	160

Spelling, stijl en grammatica	165
1 Helder formuleren	166
2 Werkwoordspelling	174
3 Overige spelling en leestekens	178
4 Stijlfouten	190
5 Grammatica	196
Bijlagen	205
Begrippenlijst	219
Register	233

Leesvaardigheid

1 Algemene kenmerken

- 1.1 Onderwerp en hoofdgedachte
- 1.2 Schrijfdoel
- 1.3 Leesstrategieën
- 1.4 Samenvatten

2 Woorden en zinnen

- 2.1 Citeren
- 2.2 Woordbetekenis
- 2.3 Figuurlijk taalgebruik

3 De opbouw van een tekst

- 3.1 Inleiding, kern, slot
- 3.2 Tekststructuren
- 3.3 De functies van de inleiding en het slot
- 3.4 De functies van overige tekstdelen
- 3.5 Signaalwoorden en andere signalen in een tekst

4 Tekstsoorten

- 4.1 Uiteenzetting
- 4.2 Beschouwing
- 4.3 Betoog

5 Argumentatie

- 5.1 Feitelijke en waarderende argumenten
- 5.2 Verzwegen argumenten
- 5.3 Tegenargumenten
- 5.4 Opbouw van een argumentatie
- 5.5 Argumentatieschema's
- 5.6 Drogredenen
- 5.7 Een argumentatie beoordelen op aanvaardbaarheid

6 Het examen Leesvaardigheid

- 6.1 Meerkeuzevragen
- 6.2 Examenteksten
- 6.3 Tips bij het examen Lezen

Leesvaardigheid

Dit onderdeel gaat over de taalvaardigheid lezen. Van jou wordt verwacht dat je zakelijke teksten gedetailleerd kunt lezen. Het gaat om uiteenzettende, beschouwende en betogende teksten met een hoge informatiedichtheid. Op havo-niveau hebben de teksten een duidelijke opbouw, op vwo-niveau is de structuur niet altijd even duidelijk. Jij moet laten zien dat je begrijpt waar deze teksten over gaan en dat je ze op de juiste wijze kunt interpreteren, evalueren en samenvatten. Dit onderdeel wordt getoetst tijdens het centraal examen (CE).

1 Algemene kenmerken

1.1 Onderwerp en hoofdgedachte

Iedere tekst heeft een **onderwerp**. Het onderwerp beschrijft in één woord of in enkele woorden waar een tekst over gaat. De **hoofdgedachte** van een tekst is de belangrijkste uitspraak van de schrijver over het onderwerp in één zin.

De informatie die je nodig hebt om het onderwerp en hoofdgedachte vast te stellen kun je halen uit de titel, de inleiding, het slot en/of de **kernzinnen**. Je vindt de kernzin van een alinea meestal in de eerste zin van een alinea, soms in de laatste zin of in de tweede zin (na een inleidende zin). Soms krijg je de vraag de hoofdgedachte zelf te formuleren, maar meestal gaat het om een meerkeuzevraag.

VOORBEELD

Welke waarschuwing staat centraal in de column *Breinmythes*?

- A Geloof niet zomaar in de theorie van de leerstijlen!
- B Hevel het onderzoek naar ratten niet zomaar naar mensen over!
- C Hoed u voor de wetenschappers van de Vrije Universiteit!
- D Wees behoedzaam met de interpretatie van de werking van onze hersens!

Bron: Voorbeeldexamen vwo

Je kunt de meerkeuzevraag naar de hoofdgedachte van een tekst als volgt aanpakken:

- 1 Markeer/Onderstreep de kernzinnen en signaalwoorden (zie § 3.5) om de hoofdzak van elke alinea vast te stellen.
- 2 Zoek naar de overeenkomsten tussen de gevonden hoofdzaken. Let daarbij ook op de titel, de inleiding en het slot.
- 3 Formuleer eerst zelf de hoofdgedachte en kijk dan welke antwoordmogelijkheid de hoofdgedachte het beste weergeeft. Let erop dat de zin de hoofdgedachte weergeeft van de hele tekst en niet van een gedeelte van de tekst.

Zie ook de informatie over meerkeuzevragen, § 6.1.

De hoofdgedachte hangt samen met de tekstsoort. Dit zijn de verschillen:

- De hoofdgedachte van een **uiteenzetting** is de belangrijkste informatie over het onderwerp (zie § 4.1).
- In de hoofdgedachte van een **beschouwing** staat waarover de schrijver wil dat je een mening vormt (zie § 4.2).
- De hoofdgedachte van een **betoog** is de (belangrijkste) mening van de schrijver over het onderwerp (zie § 4.3).

Een enkele keer wordt in plaats van naar de hoofdgedachte naar de **hoofdvraag** (of de centrale vraag) van een tekst gevraagd.

Hoofdgedachte van een tekstdeel

In examens kan ook gevraagd worden naar de hoofdgedachte van een gedeelte van de tekst. Er zijn dan verschillende vraagvormen.

1 Citeervraag

VOORBEELD

Citeer de zin die de hoofdgedachte bevat van het tekstgedeelte van de alinea's 2 tot en met 4.

2 Een open vraag (met-eigen-woorden-vraag)

VOORBEELD

Formuleer in eigen woorden wat de hoofdgedachte is van het tekstgedeelte van de alinea's 2 tot en met 4.

3 Een kopjesvraag

VOORBEELD

De tekst *De misdadparadox* kan onderverdeeld worden in delen. Deze achtereenvolgende delen kunnen voorzien worden van de volgende kopjes.

- 1 Stijging van gevoel van onveiligheid
- 2 Benadering van criminaliteit en veiligheid
- 3 Terugloop in criminaliteitscijfers
- 4 Nuancering van criminaliteitscijfers

Bij welke alinea begint deel 2?

Bij welke alinea begint deel 3?

Bron: Naar voorbeeldexamen vwo

Tips

- De hoofdgedachte is altijd één zin.
- Als je antwoord moet geven in eigen woorden, mag je niet citeren uit de tekst.

1.2 Schrijfdoel

Een schrijver heeft een **schrijfdoel**. Welke tekstsoort en tekstvorm hij gebruikt, hangt af van zijn doel en voor welke lezers hij schrijft. Als hij bijvoorbeeld iets wil vertellen over het onderwerp *zonnepanelen* kan hij een brochure samenstellen met de bedoeling mensen over te halen zonnepanelen te kopen. Hij kan ook een uiteenzettende tekst schrijven om mensen te informeren over de werking van zonnepanelen of een opiniërend artikel waarin hij voor- en nadelen tegen elkaar afweegt.

Vaak kun je het schrijfdoel raden als je een **tekstvorm** herkent. Zo kun je een nieuwsbericht gemakkelijk herkennen aan de kop en aan de vetgedrukte eerste alinea. Teksten kunnen de volgende (combinatie van) schrijfdoelen hebben.

VOORBEELD	Tekstsoort *	Schrijfdoel	Tekstvorm, bijvoorbeeld
	informatieve tekst	informeren	nieuwsbericht, voorlichtingsfolder, instructie, notulen, webtekst
	uiteenzettende tekst	uiteenzetten (informeren)	achtergrondartikel, werkstuk, studieboek
	beschouwende tekst / opiniërende tekst	beschouwen, opiniëren	essay, recensie, meningvormend artikel
	betogende tekst	overtuigen activeren	ingezonden brief, recensie, column reclamefolder (bijvoorbeeld overhalen iets te kopen), affiche, poster, brochure (bijvoorbeeld overhalen om lid te worden), flyer
	amuserende tekst	amuseren	cartoon, stripverhaal, roman

* Examenteksten zijn uiteenzettende, beschouwende of betogende teksten uit kranten, tijdschriften of websites.

Tip

In de examens van de laatste jaren zijn vooral landelijke kranten (*NRC*, *de Volkskrant*, *Trouw*) en opiniebladen (*De Groene*, *Vrij Nederland*, *HP/De Tijd*) populair. Lees af en toe een interessant artikel uit een van die bronnen. Het helpt je bij de voorbereiding van je examens.

Schrijfdoelen kunnen in combinatie met elkaar voorkomen. In een filmrecensie bijvoorbeeld staat naast informatie over de filminhoud (doel: informeren), ook wat de schrijver van de film vindt (doel: overtuigen). Het is dan handig om te weten wat het belangrijkste tekstdoel is. In een recensie is dat meestal overtuigen: een recensent wil in de eerste plaats een oordeel geven.

1.3 Leesstrategieën

Het centraal examen Nederlands duurt drie uur. Je moet in die tijd veel lezen. Met de juiste **leesstrategie** kun je een tekst gemakkelijker en sneller begrijpen. Bepaal daarom altijd eerst je leesdoel en kies daarna de juiste leesstrategie(en). Je kunt op verschillende manieren lezen.

– **Globaal** (verkennend)

Je verkent de tekst om vast te stellen waar de tekst over gaat (onderwerp, hoofdgedachte, leespubliek). Je kijkt naar de titel, tussenkopjes, opvallende kenmerken, de bron van de tekst, illustraties, eerste en laatste alinea('s). Om de hoofdzaken uit de tekst te halen, zoek je naar kernzinnen, signaalwoorden en signaalzinnen (zie § 3.5).

– **Intensief**

Je leest heel nauwkeurig om de tekst helemaal te begrijpen. Je zoekt naar verwijswaarden en tekstverbanden. Je probeert de betekenis van moeilijke woorden te achterhalen en je stelt de deelonderwerpen en schrijfdoel(en) vast.

– **Zoekend**

Je zoekt bruikbare informatie (bijvoorbeeld het antwoord op een vraag) waarbij je vooral let op tussenkopjes en trefwoorden.

– **Kritisch**

Je beoordeelt een tekst op juistheid, volledigheid en partijdigheid (Objectief? Subjectief? Welke commerciële, politieke of ideële belangen?). Verder beoordeel je de gebruikte argumentatie (Overtuigend? Valide?) en kijk je kritisch naar de bron (Betrouwbaar? Actueel? Politieke identiteit?) en de deskundigheid van de auteur (Achtergrond? Partijdig?). Zie ook § 5.7.

Zo kun je de leesstrategieën tijdens je examen gebruiken:

- 1 Lees de tekst globaal (verkennend).
- 2 Lees daarna de vraag intensief.
- 3 Gebruik de strategie *zoekend lezen* om de relevante informatie in de tekst te vinden.
- 4 Als je het deel hebt gevonden waar jij denkt dat het antwoord staat, dan lees je dat gedeelte intensief.
- 5 Geef antwoord op de vraag.
- 6 Beantwoord je een meerkeuzevraag? Lees de antwoordmogelijkheden pas nadat je een antwoord hebt geformuleerd en kies daarna de variant die het beste past. Als je twijfelt over het antwoord, streep dan eerst de antwoorden weg die zeker niet goed zijn. Als je dan nog twijfelt, kun je het beste afgaan op je eerste ingeving.

1.4 Samenvatten

Beoordeel bij het samenvatten eerst of je te maken hebt met een uiteenzetting, een beschouwing of een betoog.

- Bij een samenvatting van een uiteenzetting let je op de structuur van de tekst, de gegeven uitleg en op de titel, de inleiding en het slot.
- Een samenvatting van een beschouwing komt neer op een beschrijving van de visie en de gedachtegang van de auteur.
- In een samenvatting van een betoog staan de stelling, de gebruikte argumenten en de conclusie.

Er zijn verschillende soorten samenvattingsvragen. Meestal zijn dat vragen waarbij je een gegeven **samenvatting** moet beoordelen of vragen waarbij je zelf een samenvatting moet formuleren. Soms krijg je een samenvattingsopgave in de vorm van een schema.

VOORBEELD

- Welke van de onderstaande samenvattingen geeft de hoofdgedachte / gedachtegang / inhoud van de tekst het beste weer?
- Wat is de hoofdvraag waarop tekst x een antwoord probeert te geven?
- Welke van de onderstaande beweringen hoort **niet** in een samenvatting van tekst x thuis?

Een meerkeuzevraag naar de beste samenvatting kun je zo aanpakken:

- 1 Lees de tekst of alinea('s) intensief.
- 2 Zoek in elke alinea naar de hoofdzaak. Die staat meestal in de kernzin (vaak de eerste, soms tweede of laatste zin). Soms is er geen kernzin. Je moet de hoofdzaak dan zelf formuleren. Richt je op relevante tekstdelen en niet op voorbeelden, herhalingen en uitweidingen.
- 3 Zoek naar de overeenkomsten tussen de gevonden hoofdzaken.
- 4 Lees de antwoordmogelijkheden intensief en kies het alternatief dat het meest overeenkomt met je eigen notities.

Zelf samenvatten

Soms moet je zelf een korte tekst of een alinea samenvatten. In de vraag kan dan worden aangegeven hoeveel woorden je maximaal mag gebruiken. Alleen de woorden die binnen het maximale aantal vallen, worden beoordeeld. Bij samenvattingsopdrachten leiden fouten tegen spelling, interpunctie, zinsbouw en woordkeus tot aftrekpunten.

Voorbeelden van open samenvattingsopgaven:

VOORBEELD

- Wat is de hoofdgedachte van tekst x / tekstdeel x / alinea x?
- Vat het standpunt samen dat de auteur inneemt in alinea x tot en met y.
- Maak een samenvatting van de tekst in maximaal x woorden, waarin duidelijk wordt (de aandachtspunten hieronder zijn voorbeeldmatig)*
 - wat de directe aanleiding is voor het schrijven van de tekst;
 - welke zorg wordt uitgesproken;
 - welke conclusie wordt getrokken.
- Maak een beknopte samenvatting van maximaal x woorden van de tekst.*

* De laatste twee vraagtypen komen alleen voor bij kortere teksten. De voorlaatste vraag is een voorbeeld van een geleide samenvatting. Deze vraag ligt het meest voor de hand voor havo, de laatste vraag voor vwo.

Zelfstandig samenvatten kun je zo aanpakken:

- 1 Lees de opdracht intensief. Markeer/onderstreef of nummer eventueel de gevraagde onderdelen.
- 2 Lees de tekst of alinea('s) intensief. Beoordeel of je te maken hebt met een uiteenzetting, een beschouwing of een betoog.
- 3 Markeer/onderstreef in elke alinea de hoofdzaak. Die staat meestal in de kernzin. Richt je op relevante tekstdelen en laat voorbeelden, herhalingen en uitweidingen achterwege.
- 4 Schrijf de gemarkeerde delen uit. Gebruik heldere zinnen en signaalwoorden om meer samenhang te krijgen. Neem in de zinnen de kernwoorden over uit de oorspronkelijke tekst.
- 5 Controleer op formulering (geen telegramstijl), leesbaarheid, spelling, interpunctie en het aantal woorden.
- 6 Schrijf je samenvatting in het net. Verdeel de tekst zo nodig in alinea's.

Tips

- Let op het aangegeven maximale aantal woorden dat je mag gebruiken.
- Noteer het aantal gebruikte woorden onder de samenvatting.
- Neem geen indirecte formuleringen op in je samenvatting. Schrijf bijvoorbeeld niet: *De tekst gaat over ...*

2 Woorden en zinnen

2.1 Citeren

In examens komt de vraag om te **citeren** regelmatig voor. Meestal gaat het om een zin of een zinsgedeelte. Bij een langere zin is het niet nodig die helemaal over te schrijven. Het is voldoende de eerste en laatste twee woorden te noteren met daarachter de regelnummers. Het **citaat** plaats je tussen aanhalingstekens. Let op! Bij vragen om iets met eigen woorden uit te leggen, mag je geen citaat gebruiken. Je mag dan wel belangrijke woorden uit de tekst overnemen.

VOORBEELD

In alinea 4 wordt positief gesproken over de slachtofferenquête.

Citeer de zin uit het tekstgedeelte van de alinea's 5 tot en met 7 waarin het meest sprake is van directe kritiek op die enquête.

Antwoord: 'Zo schieten ... aan mee.' (regels 135-139)

Bron: Voorbeeldexamen havo

Tips

- Werk bij het overnemen van een zin of zinsgedeelte nauwkeurig. Neem alles over, ook hoofdletters, komma's, punten enzovoort. Denk ook aan de aanhalingstekens en regelaanduiding.
- Geef precies het citaat dat wordt gevraagd. Een te lang citaat is meestal minder goed.
- Citeer geen hele zin bij een vraag om een zinsgedeelte te citeren. Een zinsgedeelte bestaat uit ten minste twee aaneengesloten woorden, maar is geen zin.

2.2 Woordbetekenis

Vraag je bij lastige en/of onbekende woorden af of je de betekenis moet kennen om de tekst te begrijpen. Als het woord niet van belang is, ga je gewoon verder. Is het woord wel van belang, dan kun je op verschillende manieren achter de betekenis komen.

1 Je kijkt naar het woord zelf.

Misschien herken je de betekenis van een deel van het woord. In het Nederlands zijn veel voor- en achtervoegsels. Als je weet wat die betekenen, helpt dat bij het herleiden van de betekenis van moeilijke woorden. (Zie ook bijlage 2: Voor- en achtervoegsels.)

2 Je kijkt naar informatie in de rest van de tekst.

Kijk naar de zin waarin het moeilijke woord staat en naar de zinnen ervoor en erna. Zoek naar aanwijzingen over de betekenis van het woord. Je kunt de betekenis dan vaak afleiden.

3 Je kunt het woordenboek gebruiken.

Je mag tijdens het examen een eendelig verklarend Nederlands woordenboek raadplegen.

2.3 Figuurlijk taalgebruik

Op referentieniveau 3F en 4F moet je teksten kunnen interpreteren. Dat betekent dat je uit de context moet opmaken hoe je bepaalde woorden moet opvatten. Zo moet je kunnen aangeven wanneer er sprake is van **figuurlijk taalgebruik** of van stijlfiguren als ironie, understatement en overdrijving. Deze taalkundige middelen zeggen veel over hoe de auteur zich verhoudt tot het onderwerp. Ze bepalen mede de *toon* of *toonzetting* van de tekst of een tekstdeel. In je examen kun je vragen verwachten over de *intenties*, *opvattingen* en *gevoelens* van de auteur.

VOORBEELD

- Met welke van de onderstaande beschrijvingen is de toonzetting van tekst 4 het beste te typeren?

De toonzetting van de tekst is vooral

- A analyserend en bezorgd.
 - B constructief en genuanceerd.
 - C moraliserend en ironisch.
 - D zakelijk en vilein.
- Noem zeven woorden of woordgroepen uit alinea 4 die als ironisch op te vatten zijn.

Bron: Eindexamen vwo

- Door welke van onderstaande omschrijvingen wordt de toon van tekst 1 tegenover de behandelde ontwikkeling het beste getypeerd?

- A afstandelijk
- B kritisch
- C rebels
- D somber

Bron: Eindexamen havo

Zie voor een uitgebreid overzicht van beeldspraak en stijlfiguren het hoofdstuk *Literatuur*.

examenbundel >

havo Nederlands	vwo Nederlands
havo Engels	vwo Engels
havo Duits	vwo Duits
havo Frans	vwo Frans
havo Economie	vwo Economie
havo Bedrijfseconomie	vwo Bedrijfseconomie
havo Maatschappijwetenschappen	vwo Maatschappijwetenschappen
havo Geschiedenis	vwo Geschiedenis
havo Aardrijkskunde	vwo Aardrijkskunde
havo Wiskunde A	vwo Wiskunde A
havo Wiskunde B	vwo Wiskunde B
havo Scheikunde	vwo Wiskunde C
havo Biologie	vwo Scheikunde
havo Natuurkunde	vwo Biologie
	vwo Natuurkunde

examenidoom

havo Engels	vwo Engels
havo Duits	vwo Duits
havo Frans	vwo Frans

zeker slagen !

voor vmbo, havo én vwo

Tips, tricks en informatie die jou helpen bij het slagen voor je eindexamen vind je op examenbundel.nl! Nog meer kans op slagen? Volg ons ook op social media. #geenexamenstress

examenidoom + examenbundel + samengevat + zeker slagen! = #geenexamenstress

samengevat }

havo Economie	vwo Economie
havo Bedrijfseconomie	vwo Bedrijfseconomie
havo Maatschappijwetenschappen	vwo Maatschappijwetenschappen
havo Geschiedenis	vwo Geschiedenis
havo Aardrijkskunde	vwo Aardrijkskunde
havo Wiskunde A	vwo Wiskunde A
havo Wiskunde B	vwo Wiskunde B
havo Scheikunde	vwo Wiskunde C
havo Biologie	vwo Scheikunde
havo Natuurkunde	vwo Biologie
havo/vwo Nederlands 3F/4F	vwo Natuurkunde
havo/vwo Rekenen 3F	

